

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN

GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

VERKLARENDE FICHE

BETREFFENDE DE VERKLARING

VAN TAALAANHORIGHEID

09.2024

De wettelijke bepalingen met betrekking tot verklaringen van taalaanhorigheid en het nut of de mogelijke gevolgen ervan zijn niet erg duidelijk. Het doel van deze nota is de situatie zo goed mogelijk te verduidelijken. De hier gegeven uitleg is gevalideerd door de federale overheid, die verantwoordelijk is voor deze materie.

WAT ZIJN DE RELEVANTE WETTELIJKE BEPALINGEN?

I. ARTIKEL 46BIS VAN DE BIJZONDERE WET VAN 12 JANUARI 1989 MET BETREKKING TOT DE BRUSSELSE INSTELLINGEN

Art. 46bis. “Vanaf het begrotingsjaar 2002 worden **bijzondere middelen ten laste van de federale overheid verdeeld onder de gemeenten waarvan het college van burgemeester en schepenen is samengesteld in overeenstemming met artikel 279 van de nieuwe gemeentewet of waarvan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt voorgezeten in overeenstemming met het voornoemde artikel.**

Het basisbedrag van deze middelen is gelijk aan 24 789 352,48 EUR. Vanaf 2003 wordt dat bedrag jaarlijks aangepast aan de procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen en aan de reële groei van het bruto nationaal inkomen van het betrokken begrotingsjaar op de wijze bepaald in artikel 47, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten.

Deze middelen bestaan uit een gedeelte van de opbrengst uit de personenbelasting.

Deze middelen worden verdeeld onder de in het eerste lid bedoelde gemeenten volgens de criteria en de wegingen bepaald in de artikelen 5 tot 15 van de ordonnantie van 21 december 1998 tot vaststelling van de regels voor de verdeling van de algemene dotatie aan de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De middelen worden aan elke betrokken gemeente toegekend a rato van de periode van het jaar waarin deze voldoet aan de in het eerste lid bepaalde voorwaarde.

De regering verdeelt de bijzondere dotatie en keert het aandeel van de betrokken gemeenten uit, overeenkomstig de mechanismen van de voornoemde ordonnantie. Voor de eerste keer wordt de bijzondere dotatie echter verdeeld vóór 31 januari 2002.”

II. ARTIKEL 34 VAN HET NIEUW BRUSSELS GEMEENTELIJK KIESWETBOEK (NBGKWB) DAT OVEREENSTEMT MET ARTIKEL 23BIS VAN DE GEMEENTEKIESWET

Art. 34. “ § 1. Overeenkomstig artikel 23bis van de gemeentekieswet gecoördineerd op 4 augustus 1932, kan in de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de voordrachten melding worden gemaakt van de taalaanhorigheid van de kandidaten.

§ 2. De taalaanhorigheid van de belanghebbende wordt vastgesteld door een schriftelijke verklaring ondertekend door:

- 1° hetzij ten minste 100 gemeenteraadskiezers die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- 2° hetzij ten minste twee leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- 3° hetzij ten minste twee aftredende gemeenteraadsleden, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt, voor zover de taalaanhorigheid van deze leden werd vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van dit artikel.

Niemand mag, op straffe van nietigheid van de verklaringen, tegelijk twee verklaringen van taalaanhorigheid afleggen, de ene van Franse taalaanhorigheid en de andere van Nederlandse taalaanhorigheid.

Indien een zelfde persoon achtereenvolgens verklaringen van verschillende taalaanhorigheid aflegt, stelt alleen de eerste verklaring zijn taalaanhorigheid geldig vast. Evenwel stelt tot de indiening van de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezing van de gemeenteraad volgend op die van 8 oktober 2000 enkel de meest Recentste verklaring van taalaanhorigheid de taalaanhorigheid vast.

Voor de toepassing van het eerste lid, 1°, wordt de taalaanhorigheid van de gemeenteraadskiezers bepaald door de taal waarin hun identiteitskaart opgemaakt is, of, wanneer zij in de twee talen opgemaakt is, door de taal van de specifieke vermeldingen die erop aangebracht zijn.”

III. DE ARTIKELN 279 EN 280 VAN DE NIEUWE GEMEENTEWET (NGW)

Art. 279. “In de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest waar één of meer schepenen van de Nederlandse en één of meer schepenen van de Franse taalaanhorigheid verkozen zijn, kan de gemeenteraad beslissen het aantal schepenen, zoals vastgesteld bij artikel 16, te vermeerderen met één eenheid.

Wanneer het aantal in functie zijnde schepenen overeenkomt met het aantal vastgesteld bij artikel 16 en indien geen enkele van deze schepenen ofwel van de Nederlandse ofwel van de Franse taalaanhorigheid is, kan de gemeenteraad beslissen over te gaan tot de verkiezing van een bijkomende schepen, van wie de taalaanhorigheid Nederlands is in het eerste geval, of Frans in het tweede.

[Indien in een gemeente waar een bijkomende schepen verkozen is in toepassing van het eerste of het tweede lid, een schepen zich in één der gevallen van verhindering bevindt bedoeld in artikel 18, en wanneer door deze verhindering alle overige schepenen ofwel van de Nederlandse ofwel van de Franse taalaanhorigheid zijn, kan de verhinderde schepen gedurende de periode van verhindering enkel vervangen worden door een raadslid van Belgische nationaliteit, van wie de taalaanhorigheid Frans is in het eerste geval, en Nederlands in het tweede geval; dit raadslid wordt aangewezen door de gemeenteraad.

§ 2. Indien in een gemeente de burgemeester werd voorgedragen overeenkomstig artikel 13, eerste lid, en de hem betreffende akte van voordracht is ondertekend door ten minste één gekozen van wie de taalaanhorigheid Frans is en ten minste één gekozen van wie de taalaanhorigheid Nederlands is, moet ten minste één schepen tot de Franse taalgroep en ten minste één schepen tot de Nederlandse taalgroep behoren. Deze verplichting kan worden nagekomen met toepassing van § 1. Deze verplichting wordt eveneens geacht te zijn nagekomen als de voorzitter van de raad van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn behoort tot de taalgroep die overeenstemt met die welke niet vertegenwoordigd is in het college.

§ 3. De taalaanhorigheid van de schepenen, gekozenen en voorzitters van de raden van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn bedoeld in § 1 en 2 wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 23bis, § 2, van de gemeentekieswet. De verklaring van taalaanhorigheid mag worden gedaan in de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezing van de gemeenteraad, in de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezingen van de raad voor maatschappelijk welzijn, in de akte van voordracht van elke schepen, en, vooraleer hij gekozen wordt, tijdens de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn die de voorzitter van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kiest. Bovendien kan de verklaring van taalaanhorigheid, tot de indiening van de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezing van de gemeenteraad volgend op die van 8 oktober 2000, door de gemeenteraadsleden worden afgelegd tot de vergadering van de raad vermeld in §1.”

Art. 280. “Wanneer in dezelfde gemeenten de gemeenteraad geen enkel lid van de Nederlandse of geen enkel van de Franse taalaanhorigheid telt, kan het eerstgerangschikte lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat behoort tot de niet in de gemeenteraad vertegenwoordigde taalgroep, of, in voorkomend geval, het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat van rechtswege aangewezen is met toepassing van artikel 6, § 4, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, alle akten en stukken betreffende het gemeentebestuur onderzoeken op dezelfde wijze als de raadsleden. De rangschikking bedoeld in het eerste lid wordt opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artikel 15 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.”

VOLGENDE ARTIKELN VAN DE ORGANIEKE WET VAN 8 JULI 1976 BETREFFENDE DE OPENBARE CENTRA VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (ART. 6, § 4 ; ART. 11, § 5 ; ART. 18TER ; ART. 27, § 4 VAN DE OW OCMW)

Art. 6, § 4. “Wanneer in de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de raad voor maatschappelijk welzijn geen enkel lid van de Nederlandse of geen enkel lid van de Franse taalaanhorigheid telt, maakt het eerste niet verkozen gemeenteraadslid dat behoort tot de niet in de raad voor maatschappelijk welzijn vertegenwoordigde taalgroep, er van rechtswege deel van uit, in afwijking van artikel 11; het aantal leden bepaald in § 1 wordt in dit geval vermeerderd met één eenheid.

In alle gevallen wordt de taalaanhorigheid van de belanghebbende vastgesteld overeenkomstig artikel 23bis van de gemeentekieswet.”

Art. 11, § 5. “In de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest kan in de voordrachten, bedoeld in § 1, melding worden gemaakt van de taalaanhorigheid van de kandidaten.

De taalaanhorigheid wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 23bis, § 2, van de gemeentekieswet met dien verstande dat in het eerste lid, 3°, van deze bepaling, de woorden " twee aftredende gemeenteraadsliden " vervangen worden door de woorden " twee aftredende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn ".

De Koning bepaalt bij in Ministerraad overlegd besluit de modaliteiten en de procedure voor de behandeling van de klachten met betrekking tot de toetsing van de taalaanhorigheid; wanneer wordt vastgesteld dat de voorwaarden bedoeld in het tweede lid, niet zijn vervuld, wordt de vermelding van de taalaanhorigheid geschrapt.”

Art. 18ter. “In de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest wordt bij het dossier van de verkiezing gevoegd (te versturen naar het Rechtscollege) :

- 1) de naam en de voornamen van de eerste niet verkozen kandidaat gemeenteraadslid van beide taalgroepen;
- 2) in voorkomend geval, de naam van diegene van beide voormelde kandidaten die van rechtswege deel uitmaakt van de raad voor maatschappelijk welzijn met toepassing van artikel 6, § 4.

Het in artikel 18 bedoelde bezwaar en beroep kunnen eveneens ingediend, respectievelijk ingesteld worden, tegen de voormelde aanwijzing van het lid van rechtswege.”

Art. 27, § 4. “Wanneer in de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest het vast bureau geen enkel lid van de Nederlandse of geen enkel lid van de Franse taalaanhorigheid telt, neemt een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat behoort tot de niet in het vast bureau vertegenwoordigde taalgroep met raadgevende stem deel aan de vergaderingen van dit bureau.

Het in het eerste lid bedoelde lid is het eerst gerangschikte lid van de niet vertegenwoordigde taalgroep of, bij ontstentenis daarvan, het lid van de raad dat van rechtswege aangewezen is met toepassing van artikel 6, § 4.”

ARTIKEL 22BIS VAN DE WET VAN 7 DECEMBER 1998 TOT ORGANISATIE VAN EEN GEÏNTEGREERDE POLITIEDIENST, GESTRUCTUREERD OP TWEE NIVEAUS (WGP)

Art. 22bis. “§ 1. De politieraden van de zones van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad moeten ten minste het volgende aantal leden van de Nederlandse taalgroep omvatten :

- twee voor de zone van Ukkel, Oudergem en Watermaal-Bosvoorde;
- vier voor de zone Anderlecht, Vorst en Sint-Gillis;
- drie voor de zone van Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Agatha-Berchem, Ganshoren, Jette en Koekelberg;
- vier voor de zone van Brussel en Elsene;
- vier voor de zone van Schaarbeek, Sint-Joost-ten-Node en Evere;
- twee voor de zone van Etterbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe.

§ 2. Indien het in § 1 bepaalde aantal in een politieraad niet bereikt wordt, coöpteert de politieraad de noodzakelijke bijkomende leden onder de gemeenteraadsleden of de opvolgers die tot de Nederlandse taalgroep van de gemeenteraden van de betrokken zone behoren. De leden worden gecoöpteerd bij volstrekte meerderheid van de leden van de politieraad, verkozen overeenkomstig artikel 12, tweede lid, door middel van evenveel geheime als afzonderlijke stemmingen als er leden te coöpteren zijn.

§ 3. De Nederlandse taalaanhorigheid kan worden vastgesteld overeenkomstig artikel 23bis, § 2, van de gemeentekieswet. De verklaring van taalaanhorigheid kan worden afgelegd bij de indiening van de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezing van de gemeenteraad of bij de indiening van de voordrachtlijsten voor de verkiezing van de politieraad. Bovendien kan, met het oog op coöptatie, de verklaring van taalaanhorigheid worden afgelegd tot de indiening van de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezing van de gemeenteraad volgend op die van 8 oktober 2000.”

HOE EEN VERKLARING VAN TAALAANHORIGHEID OPSTELLEN ?

Als een kandidaat wil dat er rekening wordt gehouden met zijn taalaanhorigheid moet hij een document opstellen waarin hij verklaart tot welke taalaanhorigheid - Franstalig of Nederlandstalig - hij behoort en deze verklaring moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

— Wanneer de verklaring wordt gedaan in het kader van de vorming van de gemeentelijke organen of van de politieraad:

De verklaring moet ondertekend worden door de persoon zelf en vervolgens door :

- hetzij ten minste 100 gemeenteraadskiezers die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- hetzij ten minste twee leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- hetzij ten minste twee aftredende gemeenteraadsleden, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt, voor zover de taalaanhorigheid van deze leden werd vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van artikel 34 van het NBGKWB.

— Wanneer de verklaring gedaan wordt in het kader van de vorming van de organen van het OCMW:

De verklaring moet ondertekend worden door de persoon zelf en vervolgens door :

- hetzij ten minste 100 gemeenteraadskiezers die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- hetzij ten minste twee leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- hetzij ten minste twee aftredende leden van de Raad voor Maatschappelijk Welzijn, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt, voor zover de taalaanhorigheid van deze leden werd vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van artikel 34 van het NBGKWB.

WIE KAN EEN VERKLARING VAN TAALAANHORIGHEID OPSTELLEN ?

- Kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen;
- Kandidaat schepenen;
- Kandidaat raadsleden voor de Raad voor Maatschappelijk Welzijn;
- Kandidaat voorzitter van de Raad voor Maatschappelijk Welzijn;
- Kandidaten voor de politieraad.

OP WELK MOMENT KAN JE VERKLARING VAN TAALANHORIGHEID INDIENEN ?

De verklaring van de taalaanhorigheid kan gedaan worden :

- in de akte van voordracht van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen,
- in de akte van voordracht van kandidaten voor de Raad van Maatschappelijk Welzijn,
- in de akte van voordracht van een schepen,
- de verklaring van taalaanhorigheid (en de indiening van het attesterende document) kan gedaan worden op de vergadering van de Raad voor Maatschappelijk Welzijn waarop de verkiezing van de voorzitter van het OCMW plaatsvindt.
- tijdens de indiening van de akten van voordracht voor de verkiezing van de politieraad.

QUID ALS EEN VERKLARING VAN TAALANHORIGHEID REEDS INGEDIEND IS TIJDENS EEN EERDERE AMBTSTERMIJN?

De begrippen “taalaanhorigheid” en “melding van de taalaanhorigheid” moeten worden onderscheiden ; dit onderscheid is fundamenteel.

Met betrekking tot de taalaanhorigheid stond het systeem vóór de wijzigingen, die werden ingevoerd door de wet van 13 juli 2001, kandidaten bij lokale verkiezingen toe om hun taalaanhorigheid om de zes jaar te wijzigen bij het indienen van hun kandidatuur. Een kandidaat kon een andere verklaring van taalaanhorigheid afleggen dan de verklaring die hij eerder had afgelegd. Daardoor kon dezelfde kandidaat voor de verkiezingen van 2000 van Franse taalaanhorigheid zijn en voor de verkiezingen van 2006 van Nederlandse taalaanhorigheid. Vanaf de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 is de situatie veranderd, in die zin dat alleen de eerste verklaring van taalaanhorigheid de geldigheid de taalaanhorigheid bepaalt. Het is dus theoretisch niet meer mogelijk voor een gemeenteraadsvertegenwoordiger om zijn taalaanhorigheid te wijzigen^[1].

Eens de taalaanhorigheid, zoals hiervoor is bedoeld, is vastgesteld, kan deze niet meer worden gewijzigd. Artikel 34, § 2, tweede lid, van het NBGKWB legt het principe vast dat **indien een zelfde persoon achtereenvolgens verklaringen van verschillende taalaanhorigheid aflegt**, alleen de eerste verklaring zijn taalaanhorigheid geldig vaststelt. Hoewel de voorbereidende werkzaamheden van de wet die deze bepaling invoert niet erg expliciet zijn, kan toch worden begrepen dat het de bedoeling van de wetgever was om ervoor te zorgen dat, zodra iemands taalaanhorigheid is vastgesteld, een latere verklaring van een andere taalaanhorigheid nietig is.

Bovendien bepaalt de wet ook dat de vermelding van iemands taalaanhorigheid facultatief is. Dus zelfs als iemand op een bepaald moment een verklaring van taalaanhorigheid heeft opgesteld, is hij niet verplicht om zijn taalaanhorigheid te vermelden wanneer hij zich kandidaat stelt als gemeenteraadslid, raadslid voor Maatschappelijk Welzijn of wanneer hij een akte van voordracht indient als schepen in een volgende regeerperiode.

Op gewestelijk niveau daarentegen bepaalt artikel 17, § 1, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen dat op niveau van het gewestelijk parlement elk kandidaat-parlementslid in zijn akte van bewilliging van zijn kandidaatstelling de taalgroep waartoe hij behoort, moet aangeven. **Bij elke volgende verkiezing blijft hij tot deze taalgroep behoren.**

Op lokaal niveau bepaalt artikel 34 van het NBGKWB dat “in de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest in de voordrachten [kan] **melding worden gemaakt** van de taalaanhorigheid”.

1. Les élections dans tous leurs états, Centre de droit public, Bruxelles, Bruylant, 20, p. 332.
Doc. Parl. Kamer 50-1302/003

Evenzo bepaalt artikel 11, § 5, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn : “In de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan in de voordrachten, bedoeld in § 1, melding worden gemaakt van de taalaanhorigheid van de kandidaten.”

Wat betreft de verkiezing van de politieraad, bepaalt artikel 22 van de WGP tevens het volgende: “De verklaring van taalaanhorigheid kan worden afgelegd bij de indiening van de akte van voordracht van de kandidaten voor de verkiezing van de gemeenteraad of bij de indiening van de voordrachtlijsten voor de verkiezing van de politieraad.”

Kortom, als een persoon tijdens een regeerperiode een verklaring van taalaanhorigheid in het Frans aflegt (op de sleutelmomenten aangeduid in punt 4), dan is deze verklaring geldig voor de volledige huidige regeerperiode. Voor de volgende regeerperiodes zal deze persoon geen nieuwe verklaring van taalaanhorigheid in het Nederlands kunnen afleggen, aangezien een dergelijke verklaring nietig zou zijn. Bovendien wordt niet automatisch rekening gehouden met de vorige verklaring van taalaanhorigheid, aangezien de kandidaat of verkozene opnieuw de keuze heeft om zijn taalaanhorigheid al dan niet te vermelden of te verklaren.

Dit betekent dat als een kandidaat zijn taalaanhorigheid al bij vorige verkiezingen heeft vastgesteld en dit bij vorige verkiezingen in zijn akte van voordracht heeft vermeld, het aan hem is om bij nieuwe verkiezingen, en dus zodra hij zich opnieuw kandidaat stelt, te beslissen of hij zijn (eerder vastgestelde) taalaanhorigheid in zijn nieuwe akte van voordracht (of later) vermeldt. Doen ze dat niet, dan kunnen ze niet worden gerekend tot één van beide taalgroepen in de zin van de artikelen 279 en 280 van de NGW, zelfs als ze dat tijdens de vorige zittingsperiode wel deden.

Kortom, de verklaring van taalaanhorigheid blijft verworven en is onherroepelijk. Ze volgt de mandataris gedurende zijn hele politieke carrière en hoeft niet te worden herhaald (hoewel dat wel kan, zolang deze de vorige verklaring bevestigt).

Anderzijds kunnen kandidaten, en vervolgens de gekozenen, tijdens elke verkiezing **al dan niet hun taalaanhorigheid vermelden** in de verschillende stadia waarin de wet voorziet. Als ze dat niet doen, kunnen ze niet in aanmerking worden genomen op grond van de artikelen 279 en 280 van de NGW.

QUID DE TAALANHORIGHEID IN HET PARLEMENT

De verklaring van taalaanhorigheid voorzien in artikel 279 van de Nieuwe Gemeentewet en artikel 23bis van de Gemeentekieswet (artikel 34 van het NBGKWB) verschilt van de samenstelling van de taalgroepen binnen de parlementaire vergaderingen.

Er is geen interactie tussen de twee.

In het Brussels Parlement behoren alle parlamentsleden tot een taalgroep krachtens artikel 17 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, dat luidt als volgt:

Art. 17. § 1. “Elke kandidaat voor (het Parlement) moet, in zijn verklaring van bewilliging, de taalgroep vermelden waartoe hij behoort. Hij blijft tot deze taalgroep behoren bij elke volgende verkiezing.”

Het feit dat men deel uitmaakt van een politieke groep binnen het Brussels Parlement heeft geen enkele invloed op de vrijheid van kandidaten bij gemeenteraadsverkiezingen die op dit niveau geen verklaring van taalaanhorigheid kunnen afleggen, of zelfs, in theorie, een verklaring van taalaanhorigheid in een andere taal afleggen.

Er dient opgemerkt te worden dat de wetgeving op het niveau van het Brussels Parlement duidelijk bepaalt dat wanneer een kandidaat eenmaal zijn taalgroep heeft aangegeven, hij bij elke volgende verkiezing automatisch tot die groep blijft behoren, in tegenstelling tot de hierboven genoemde bepalingen betreffende de verklaring van taalaanhorigheid op lokaal niveau. Dit bevestigt de interpretatie in punt 5, volgens welke op lokaal niveau de verklaring niet automatisch bij elke verkiezing geldig is. Als dit het geval was, zou de wetgever dit hebben geformuleerd.

WAT IS HET DOEL VAN DE VERKLARING VAN TAALANHORIGHEID?

- De benoeming mogelijk maken van een schepen van de taalminderheid (of bij ontstentenis, een voorzitter van het OCMW die tot deze taalminderheid behoort; in het geval bedoeld in artikel 279, § 2 NGW).
- De taalminderheid toegang verlenen tot administratieve akten en documenten: als een Brusselse gemeenteraad uitsluitend is samengesteld uit leden van dezelfde taalaanhorigheid kan een lid van de Raad voor Maatschappelijk Welzijn dat behoort tot de niet-vertegenwoordigde taalgroep alle administratieve akten en documenten inzien onder dezelfde voorwaarden als gemeenteraadsleden (art. 280 NGW).
- Om de vertegenwoordiging van de taalminderheid in de Raad voor Maatschappelijk Welzijn te garanderen: indien geen enkel lid van de taalminderheid door de gemeenteraad werd verkozen in de Raad voor Maatschappelijk Welzijn van een Brusselse gemeente, wordt het niet-verkozen Nederlandstalige kandidaat-gemeenteraadslid (taalaanhorigheid) die van alle kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen het beste resultaat behaalde, uitgeroepen tot volwaardig lid van de Raad voor Maatschappelijk Welzijn (art. 6, § 4 OW OCMW).
- Om de vertegenwoordiging van de taalminderheid in het vast bureau te garanderen (art. 27, § 4 OW OCMW).
- Om de coöptatie van extra leden in de politieraad mogelijk te maken als het minimum aantal Nederlandstalige raadsleden niet wordt bereikt (art. 22bis WGP).

WAT ZIJN DE TE VERVULLEN VOORWAARDEN OM RECHT TE HEBBEN OP DE PREMIE BEDOELD IN ARTIKEL 46BIS VAN DE BIJZONDERE WET VAN 12 JANUARI 1989 MET BETREKKING TOT DE BRUSSELSE INSTELLINGEN?

Ter herinnering: artikel 46bis van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen bepaalt het volgende:

Art. 46bis. “Vanaf het begrotingsjaar 2002 worden bijzondere middelen ten laste van de federale overheid verdeeld onder de gemeenten waarvan het college van burgemeester en schepenen is samengesteld in **overeenstemming met artikel 279 van de nieuwe gemeentewet** of waarvan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt voorgezeten in overeenstemming met het voornoemde artikel.” (...)

Wat betekenen de woorden “*in overeenstemming met artikel 279 van de nieuwe gemeentewet*”? Is het verplicht om een extra schepen te kiezen of volstaat het, in elk geval, dat het college minstens één verkozen lid telt dat een verklaring van taalaanhorigheid in het Nederlands heeft afgelegd en één verkozen lid dat een taalverklaring in het Frans heeft afgelegd, zelfs indien het college niet met één wordt uitgebreid?

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de 3 mogelijke gevallen die onder artikel 279 NGW vallen:

- In het geval bedoeld in **artikel 279, § 1er, tweede lid**, is het antwoord duidelijk: het aantal schepenen **moet verplicht met één worden verhoogd** om ervoor te zorgen dat beide taalgroepen vertegenwoordigd zijn;
- In het geval bedoeld in **artikel 279, § 2**, is de oplossing duidelijk vastgelegd in de wetgeving; ze is niet noodzakelijk, aangezien het college al samengesteld kan zijn in overeenstemming met de wet, na de verkiezing van de schepenen, maar dit kan de gekozen weg zijn om de vertegenwoordiging van elke taalgroep te verzekeren als de samenstelling niet voldoet aan de wettelijke vereiste. Een andere optie in zo'n geval is om de verkiezing van een OCMW-voorzitter toe te zeggen die behoort tot de taalgroep die niet vertegenwoordigd is in het college.
- De vraag rijst dus in wezen in het geval voorzien in **artikel 279, § 1, eerste lid**, NGW. Moet, om aan de voorwaarden van deze bepaling te voldoen, het aantal schepenen met één eenheid worden verhoogd, wanneer één of meer schepenen van Nederlandse taal en één of meer schepenen van Franse taal reeds, per definitie, zijn verkozen?
Het antwoord is neen.

Kortom, om onder de voorwaarden te vallen, moet er:

- in alle gevallen moet er minstens één Franstalige verklaring en één Nederlandstalige verklaring zijn: het college moet minstens één verkozene bevatten die een verklaring van taalaanhorigheid in het Nederlands heeft afgelegd en één verkozen vertegenwoordiger die een verklaring van taalaanhorigheid in het Frans heeft afgelegd; het college moet niet met één verhoogd worden;
- in artikel 279, § 1, tweede lid: verplichte verhoging met één eenheid om dit minimum van twee verklaringen te bereiken;
- in artikel 279, § 2:
 - ofwel is het rechtstreeks conform (van bij de aanvang is er minstens één NL-verklaring en één FR-verklaring) en hoeft er niets te gebeuren, maar kan de Raad beslissen om met één eenheid te verhogen (op basis van artikel 279, § 1, eerste lid);
 - of het is niet conform, in welk geval er een keuze is: ofwel het aantal schepenen met één verhogen, ofwel beloven om een OCMW-voorzitter te kiezen die behoort tot de taalgroep die niet vertegenwoordigd is in het college.

WAT TE DOEN IN DE PRAKTIJK?

Het basisprincipe bij gemeenteraadsverkiezingen is dat kiezerslijsten - en kandidaten - niet taalkundig worden ingedeeld, ongeacht de naam van de lijst of het letterwoord ervan en ongeacht de taal die de kandidaten gewoonlijk gebruiken.

Zoals we hierboven hebben gezien, mogen kandidaten niettemin hun taalaanhorigheid vermelden, maar dit is een recht en geen verplichting.

Als een kandidaat bij een gemeenteraadsverkiezing zijn taalaanhorigheid wil vermelden, moet hij het vakje "taalaanhorigheid" aankruisen op zijn papieren akte van voordracht (formulier C1 of C3) of in de MARTINE-toepassing, de taal kiezen (FR of NL) en de verklaring van taalaanhorigheid bijvoegen met de handtekeningen van de personen die deze aanhorigheid bevestigen (zie punt 2).

Indien de vermelding is aangekruist, maar de verklaring niet bij de akte van voordracht is gevoegd, gaat het hoofdbureau bij de voorlopige afsluiting over tot het weglaten van de vermelding van de taalaanhorigheid (art. 40, § 2, vierde lid, van het NBGKWB).

Hetzelfde geldt voor de verschillende stadia waarin een verkozene zijn taalaanhorigheid kan vermelden (zie punt 4): het volstaat niet om zijn taalaanhorigheid te vermelden, het is noodzakelijk om het document met de vereiste handtekeningen in te dienen.

Indien de gemeente een boventallige schepen heeft gekozen en door overlijden, aftreden enz. met een aantal schepenen komt te zitten die overeenkomen met artikel 16 NGW, kan zij beslissen over te gaan tot de verkiezing van een bijkomende schepen. In dit geval moet zij een uitdrukkelijk besluit in deze zin nemen (zie Vragen en Antwoorden Senaat, 1991-1992, nr. 1, p. 32). In dit geval blijft zij, als zij binnen de toepassingsvoorwaarden van artikel 279, § 2 valt in de hierboven uiteengezette zin en zij altijd minstens één Nederlandstalige-schepen (met verklaring) en één Fanstalige-schepen (met verklaring) heeft, profiteren van de 46bis subsidie. Anders verliest zij haar subsidie pro rata temporis.

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

TITEL VAN HET WERK

Verklarende fiche betreffende de verklaring van
taalaanhorigheid

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Rochdi Khabazi, Directeur-generaal

CONTACT

Brussel Plaatselijke Besturen
plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels

Dit document is alleen beschikbaar in digitaal formaat.
Alleen afdrukken indien nodig.

© 2024 GOB – Alle rechten voorbehouden